

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
Р68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Калянов Д. П.,
д.ю.н., професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС
Іванова М. М.,
аспірант ОДУВС*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ

Здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей сприяє належному функціонуванню інституту усиновлення в цілому, а також забезпечує врахування найкращих інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, однак, на жаль, кількість правопорушень, які вчиняються як на етапі проходження процедури усиновлення, так і після того, як дитина влаштована в сім'ю усиновителів, залишається значною. Подекуди, окремі громадяни намагаються розв'язати свої матеріальні проблеми за рахунок дитячих грошей, що виплачуються державою на усиновлених дітей.

Юрист Валерій Шевченко взагалі стверджує, що в Україні налагоджена схема із заробляння грошей на прийомних дітей: "Після того як було вирішено, що при усиновленні нові батьки отримують виплати як при народженні дитини (45 тисяч гривень), то, наприклад, в Закарпатті молоді мами ромської національності стали частенько відмовлятися від своїх новонароджених дітей. А їх бабусі стали відразу всиновлювати новонароджених, тому що вони при усиновленні отримують більше, ніж при народженні. Але мабуть не тільки роми цим користуються. Нерідко нові батьки намагаються взяти з дитячого будинку малюка з невеликими відхиленнями, а потім намагаються виставити йому який-небудь важкий діагноз, щоб отримувати щомісяця виплати". На жаль, соціальні служби у цьому плані практично не справляються, належним чином і у встановлені строки не перевіряють умови, в яких живуть діти, не реагують на відповідні повідомлення, звідси і такі жахливі випадки.

Непоодинокі і випадки жорстокого знущання над усиновленими дітьми та навіть вбивств. Так, прийомна мати чотири роки безкарно знущалася над маленьким хлопчиком, жорстоко била, колола голками. Дитина була настільки залякана, що могла кілька годин сидіти не рухаючись, аби не розсердити "мату". Соціальні служби вважали, що хлопчик всього лише фантазує і наговорює на прийомну матір, доки він не опинився в реанімації з жахливими побоями. Мати-героїня з Луганської області вбила двох усиновлених дітей: першу дівчинку 3-х років мати побила до смерті в лютому 2011 року. Коли стало зрозуміло, що дитина мертва, вона разом зі своєю 22-річною донькою і чоловіком поклала тіло дитини в сумку, а донька з чоловіком вивезли тіло на дачу в селище Краснодон і спалили. У листопаді 2011 року вона побила другу усиновлену дівчинку 4-х років, теж до смерті. Чому так відбувається в Україні і хто повинен відповідати за безпеку дітей.

В Україні передбачений контроль держави за дітьми до 18 років незалежно від того, в якому віці дитина всиновлена. Цей контроль полягає у тому, що в сім'ю приходять представники служби у справах дітей протягом перших трьох років після усиновлення дитини і перевіряють умови проживання та виховання усиновленої дитини, а в подальшому - один раз на три роки до досягнення дитиною вісімнадцяти років.

Разом з тим, виникає питання, наскільки фахівець може під час свого візиту у сім'ю визначити, що там якісь негаразди, якщо періодичність між такими перевітками, як бачимо, є досить тривалою. Звісно, що під час перевірки один раз на рік, а потому - один раз у три роки, ніхто ж не скаже, що в сім'ї погано, всі будуть запевняти, що все гаразд. Це можна зробити тільки тоді, коли фахівець постійно у контакті з сім'єю, коли усиновлена дитина зникає і має певну довіру до тієї людини.

Сьогодні служба у справах дітей здійснює нагляд за дотриманням прав дітей, які усиновлені і проживають в Україні. Нагляд за дотриманням прав дитини, яка усиновлена, здійснюється до досягнення нею

повноліття, що відповідає Закону України "Про охорону дитинства" [1]. Вказівка на те, що обов'язки, пов'язані зі здійсненням нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені і проживають в Україні, покладється на службу у справах дітей, пояснюється насамперед тим, що дана служба здійснює провадження діяльності з усиновлення.

Нагляд за умовами проживання і виховання усиновлених дітей, які проживають на території України, здійснюється службою у справах дітей за місцем проживання усиновлювачів до досягнення дітьми вісімнадцяти років [2]. У разі усиновлення одним з подружжя дитини другого з подружжя нагляд за умовами проживання і виховання усиновленої дитини не проводиться, хоча тут теж виникає питання - чому ні?

Перевірка проводиться зі збереженням таємниці усиновлення, тобто таким чином, аби ні дитина, ні, наприклад, сусіди не змогли зрозуміти, з якою метою прийшли спеціалісти служби до цієї сім'ї. За результатами перевірки складається звіт, в якому зазначаються відомості про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, стосунки в родині. Форма звіту про умови проживання та виховання усиновленої дитини, вимоги до його складення встановлюються Мінсоцполітики.

Звіти зберігаються службою у справах дітей за місцем проживання усиновлювачів протягом трьох років після досягнення дитиною вісімнадцяти років, після чого знищуються із складенням відповідного акта.

Відомості про усиновлену дитину та інформація про результати нагляду за умовами її проживання і виховання заносяться до Книги обліку усиновлених дітей, за умовами проживання і виховання яких здійснюється нагляд. У разі виявлення фактів порушення прав дитини служба у справах дітей протягом місяця повинна вжити заходів щодо їх усунення.

Якщо протягом місяця не вдається усунути причини, що призводять до порушення прав дитини, районна, районна у м. Києві та Севастополі держадміністрація, виконавчий орган міської, районної у місті ради за клопотанням служби у справах дітей звертається до суду з позовом про скасування усиновлення, визнання усиновлення недійсним або позбавлення усиновлювачів батьківських прав.

Про зміну місця проживання усиновлювачів та дитини служба у справах дітей протягом місяця письмово повідомляє службу у справах дітей за місцем її нового проживання для організації нагляду за умовами проживання і виховання дитини. До повідомлення додається копія рішення суду про усиновлення дитини, копії звітів про результати перевірок умов проживання усиновленої дитини.

Тобто, де-юре - закон є, закон працює, де-факто - жахливі наслідки через занадто слабкий контроль за умовами проживання і виховання усиновлених дітей, відтак - необхідно збільшити кількість перевірок службами у справах дітей як мінімум протягом перших трьох років поквартально, а в подальшому - два рази на рік до досягнення дитиною вісімнадцяти років.

Маємо надію, що здійснення жорсткого контролю за станом утримання та виховання усиновлених дітей дозволить запобігти смертності і травматизації дітей внаслідок жорстокого поводження та неналежного догляду за ними.

Література

1. Про охорону дитинства: Закон України № 2402-III від 26.04.2001 р. (*Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2001, № 30, ст.142.
2. Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей: Постанова КМУ від 8 жовтня 2008 р. № 90.

Евдохова Л. Н. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТОВАРОВЕДНЫХ ТЕРМИНОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ СУДЕБНОЙ ТОВАРОВЕДЧЕСКОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ.....	36
Жогов В. С. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	37
Журавель А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕХНОПАРКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	39
Ісмайлов К. Ю., Яцковина В. В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТРОКОВОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ПЕРСОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПОЛІЦЕЙСЬКИХ БАЗАХ ДАНИХ: МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ.....	42
Калаянов Д. П., Іванова М. М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ.....	44
Карагіоз Р. С. ПОЛІТИЧНИЙ РИЗИК ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ПРОЦЕСУ.....	45
Колесник С. П. УДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	46
Коломієць Ю. М., Зазеріна М. С. ПРОБЛЕМИ ПАРТНЕРСТВА ТА ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ З ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	48
Косаревська О. В. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЮ РОБОТОЮ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ.....	49
Кузніченко О.В., Панченко К.Ю. ДОБРОВІЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....	51
Кузніченко С. О., Стариченко А. О., Шильник І. І. ДО ПРОБЛЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ, НАПРАВЛЕНИХ НА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ВІД ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	53
Маковій В. П., Москалюк Х. І. ВПОРЯДКУВАННЯ РОБОТИ СУДІВ ЦИВІЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ У КОНТЕКСТІ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....	56
Маркіна Т. Г. ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ.....	58
Медведенко Н. В., Медведенко С. В., ДОСВІД ДАНІЇ ЩОДО СПІВПРАЦІ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ.....	60
Меркулова Ю. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ УСУНЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ФАКТОРІВ РИЗИКУ ВИНИКНЕННЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У КЕРІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ.....	61
Мирза С. С. ПОСЛУГА З УПРАВЛІННЯ БАГАТОКВАРТИРНИМ БУДИНКОМ ЯК РІЗНОВИД ЖИТЛОВОЇ ПОСЛУГИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	64
Моїсеєнко О. Г. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ НА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА, ЯК ВАЖЛИВУ СКЛАДОВУ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ.....	66
Мосузено В. Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	68
Мох Т. П. ПРАВОВА ДЕРЖАВА В УКРАЇНІ.....	70
Надибська О. Я., Пальшков К. Є. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	71
Нівня Г. О. ІНІЦІАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЦЕДУРИ ПРИСЯГИ ПРАЦІВНИКІВ ОВС.....	73